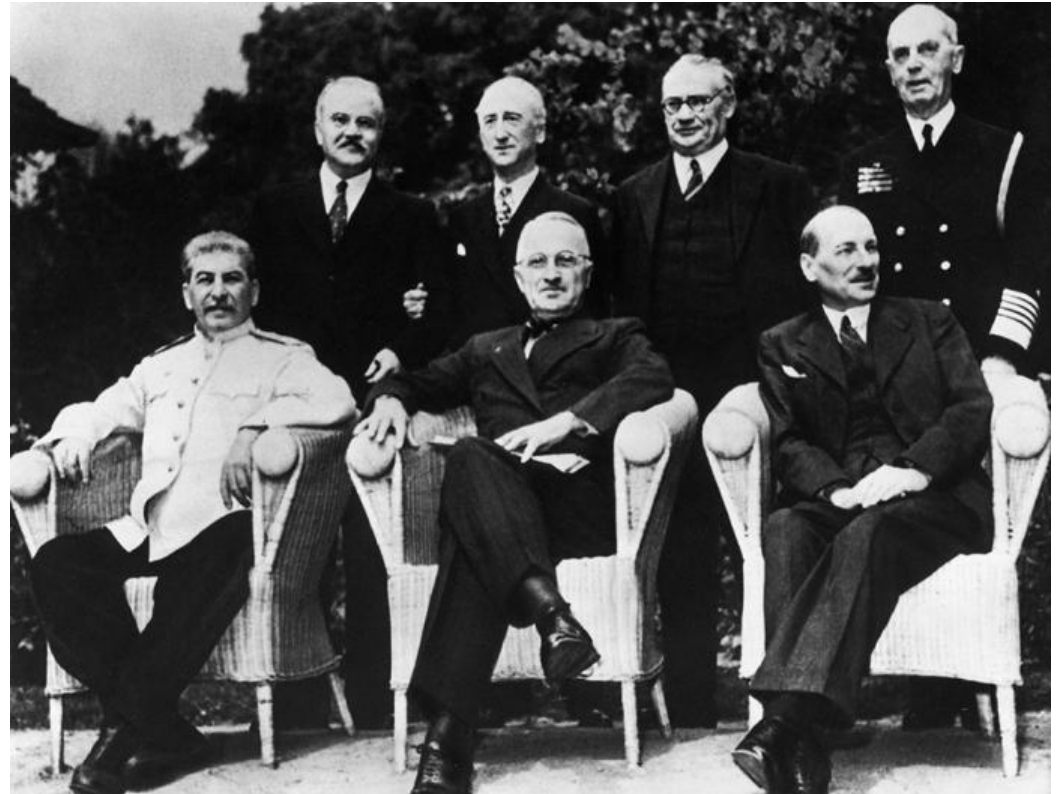

ЯЛТИНСЬКО-ПОТСДАМСЬКА СИСТЕМА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН: СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ

Країни учасники Другої світової війни

- Антигітлерівська коаліція (та їх колонії)
- Після атаки на Перл-Гарбор
- Країни Осі
- Нейтральні

У Другій світовій війні брала участь **61** країна, тобто **80%** всього населення світу. Военні дії відбувались на території **40** держав, що воювали. У війні брали участь **110МЛН. ЧОЛ.** Тривала війна **6** років.

Головним підсумком **Другої світової війни** став
воєнний розгром фашистської Німеччини та її
союзників, які відкрито претендували на
перерозподіл світу.

Змінилася політична карта
світу, утворилася нова світова
структура, почався розпад
колоніальної системи, закладено
підвалини демократичного
розвитку сучасного світу.

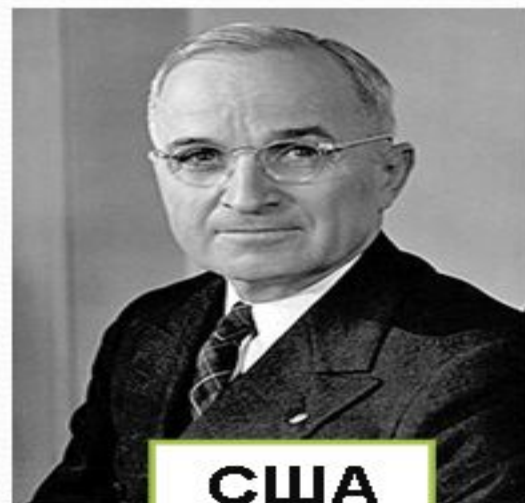
Як відомо, ще в роки війни почала формуватися нова система міжнародних відносин, заснована на принципах мирного співіснування (проведення конференцій глав уряду)

СРСР
Сталін

Великобританія
Еттлі

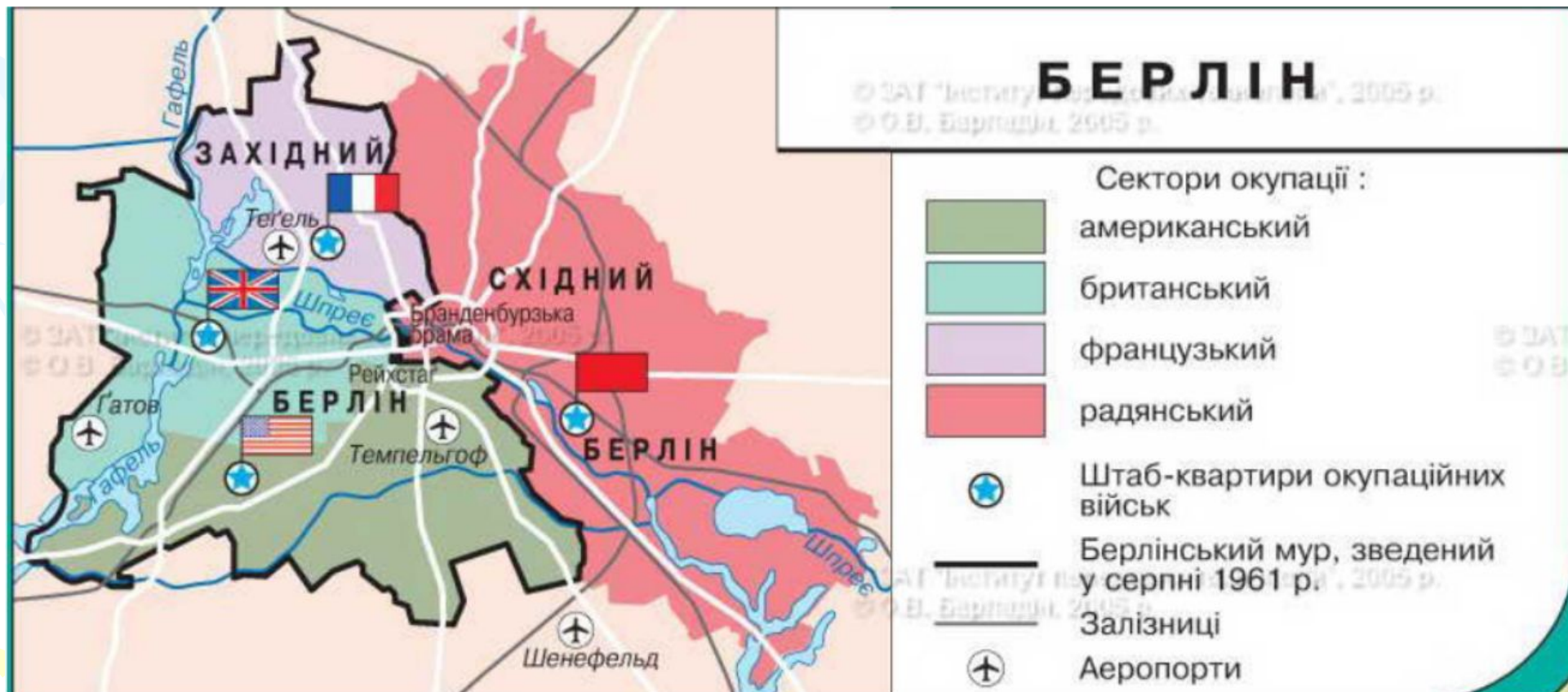
США
Трумен

Кримської (Ялтинської) (1945), Берлінської (Потсдамської) (1945).

ТЕРИТОРІАЛЬНІ ЗМІНИ В ЄВРОПІ ЗА ПІДСУМКАМИ ВІЙНИ

На конференціях у Тегерані, Ялті та Потсдамі були погоджені післявоєнні територіальні зміни в Європі. Усі територіальні загарбання Німеччини, Італії та їхніх союзників були анульовані. Територію Німеччини поділили на чотири зони окупації: **радянську, британську, французьку й американську**. Берлін також був поділений на чотири сектори окупації.

Кордон між Німеччиною та Польщею було проведено по лінії річок Одер і Нейсе (польські назви, відповідно, Одра й Ниса). Східний кордон Польщі мав проходити вздовж «лінії Керзона». Німецьке м. Кенігсберг і прилеглі до нього райони передали СРСР. Радянський Союз отримав частину території Фінляндії — область Петсамо, а також орендував територію Порккала-Удд на північному узбережжі Фінської затоки для радянської військово-морської бази.

Територіальні зміни в Італії, Румунії, Угорщині, Болгарії та Фінляндії відбулися на підставі договорів з ними держав-переможниць. Італія визнала незалежність Албанії, а також повернула Греції Додеканезькі острови; найсхідніший регіон Італії, окрім м. Трієста, передали Югославії. Трієст з прилеглим до нього невеликим районом проголосили «вільною територією» (у 1954 р. західну частину разом з Трієстом приєднали до Італії, а східну до Югославії). Мирні договори з Румунією та Угорщиною закріпили повернення Румунії частини Трансільванії.

ФОРМУВАННЯ ЯЛТИНСЬКО-ПОТСДАМСЬКОЇ СИСТЕМИ ПРОХОДИЛО В 4 ЕТАПИ:

I ЕТАП: конференція в Бреттон-Вудсі (США, 1-23 липня 1944 р.), на якій були закладені основи міжнародного співробітництва з регулювання повоєнної світової економіки.

Ключовими інструментами економічної стабілізації стали три інституції - *Міжнародний валютний фонд (МВФ), Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР)*, а також *Генеральна угода з тарифів та торгівлі (ГАТТ, підписана в Женеві у жовтні 1947 р.)*. Ці інституції сформували комплекс світо-економічних регулюючих механізмів, відомих під назвою Бреттон-Вудської системи.

II ЕТАП: Ялтинська (Кримська) конференція (4-11 лютого 1945 р.), на якій були погоджені загальні підходи СРСР, США і Великої Британії щодо майбутнього політичного устрою в Європі та світі.

В *«Декларації про звільнену Європу»* та *Заяві «Єдність в організації миру, як і у веденні війни»* були окреслені спільні принципи політики трьох держав щодо вирішення економічних та політичних проблем визволених європейських країн, формування в них демократичних режимів шляхом проведення вільних виборів. Фактично закладалися підвалини нової, повоєнної системи міжнародних відносин.

III ЕТАП: конференція в Сан-Франциско (25 квітня — 26 червня 1945 р.), на якій було погоджено та прийнято Статут Організації Об'єднаних націй. ООН мала стати головним та універсальним інструментом регулювання міжнародних відносин, підтримання міжнародного миру та безпеки, трибуною багатостороннього діалогу з проблем повоєнного світоустрою.

IV ЕТАП: Потсдамська (Берлінська) конференція (17 липня - 2 серпня 1945 р.), на якій були конкретизовані шляхи розбудови нового європейського порядку. Рішення Потсдамської конференції продемонстрували можливість досягнення єдності держав антигітлерівської коаліції в мирний час, як і в роки війни, та стали програмою післявоєнного устрою Європи.

Створення **системи військово-політичних союзів** та коаліційна дипломатія – відбувалося групування держав навколо полюсів сили. Було створено **НАТО** (4 квітня 1949 р.) та **ОВД** (14 травня 1955 р.). Підписано цілий ряд невійськових угод, що створювали політичні блоки держав, при чіткому розмежуванні їх на східні та західні.

Таким чином, призвело до **глобалізації та поглибленої геополітичної структуризації** системного протистояння та конфронтації.

Водночас беззаперечна гегемонія СРСР та США дозволяли через механізми «блокової дисципліни» домагатися достатньо високого ступеню «керованості» міжнародних процесів, зокрема у військово-політичній сфері, переговорах з контролю над озброєннями, врегулювання конфліктних ситуацій тощо.

Важливу роль в Ялтинсько-Потсдамській СМВ ядерний фактор. «Ядерний клуб» – загальна назва держав, що офіційно є власниками ядерної зброї. У 1945 – 1991 рр. членами «атомного клубу» стали **США** – 1945 р., **СРСР (РФ)** – 1949 р., **Великобританія** – 1952 р., **Франція** – 1960 р. і **КНР** – 1964 р., **Індія** – 1974 р., **Пакистан** – 1998 р., **КНДР** – 2006 р., вважається, що ядерну зброю має і Ізраїль.

Ознаки Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин

Ґрунтувалася переважно не на міжнародних угодах, а на спільних деклараціях лідерів США, СРСР і Великої Британії, на усних, зокрема таємних, домовленостях.

Справжнім регулятором міжнародних відносин було не міжнародне право, а військово-політичне й економічне переважання.

Через наявність у США та СРСР ядерної зброї світ став заручником радянсько-американського протистояння, але водночас це утримувало дві ядерні держави від збройного зіткнення, що мало б катастрофічні наслідки.

Переважання СРСР і США над іншими країнами світу. Залежність від відносин між Радянським Союзом і США країн, які належали до їхніх сфер впливу.

Біполярний (двополюсний) світ — вид балансу сил у міжнародних відносинах, за якого вплив у світі розподіляється між двома державами.

Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин — система міжнародних відносин, яка існувала в Європі у другій половині 1940 — 1990-х рр., закріплена договорами й домовленостями Ялтинської і Потсдамської конференцій.

Конфронтація — протистояння, зіткнення різних соціальних систем, інтересів, принципів.

Країни «соціалістичного табору» — країни, що обрали соціалістичний шлях розвитку й підтримали радянську ідеологію. На Заході ці країни називали комуністичними, протиставляючи їх демократичним.

1 біполярного світу

іко-ідеологічне протистояння між «вільним світом» країн західної демократії на і США і країнами «соціалістичного табору», керованими СРСР

світу на дві сфери впливу між СРСР і США

дну роль в світовій політиці відігравали дві наддержави —США і СРСР, що стали рами сили» тогочасної міжнародної системи.

ародні відносини набули характеру конфронтації

“Холодна війна” – це конфронтаційний курс, що характеризувався нарощуванням гонки озброєнь, створенням воєнно-політичних блоків, економічним і політико-ідеологічним протистоянням і в цьому курсі винні були країни-переможці Другої світової війни.

Це було різке протистояння, яке будь-якої миті могло закінчитися **війною.**

Виступ У.Черчілля у Фултоні 5 березня 1946 р., який закликав організувати хрестовий похід проти комунізму.

Вже 12 березня 1946 р. президент Трумен звернувся з посланням до конгресу США, в якому проголосив доктрину стримування Радянського Союзу у зв'язку з комуністичною загрозою, що нависла над країнами Європи та Азії. Так з'явилася на світ доктрина Трумена, що стала початком переходу від післявоєнного співробітництва до протистояння.

Для координації діяльності компартій Східної Європи у вересні 1947 р. було створено Інформаційне бюро (Комінформ). Радянське керівництво проголосило про розкол світу на дві непримиримі системи.

Колишні соціалістичні держави

---

1. Польська Народна Республіка
2. Чехословацька Республіка
3. Угорська Народна Республіка
4. Румунська Народна Республіка
5. Болгарія (1947—1989)
6. Югославія
7. Албанія (1946—1961)
8. Німецька Демократична Республіка
9. Угорська Радянська Республіка
10. СРСР

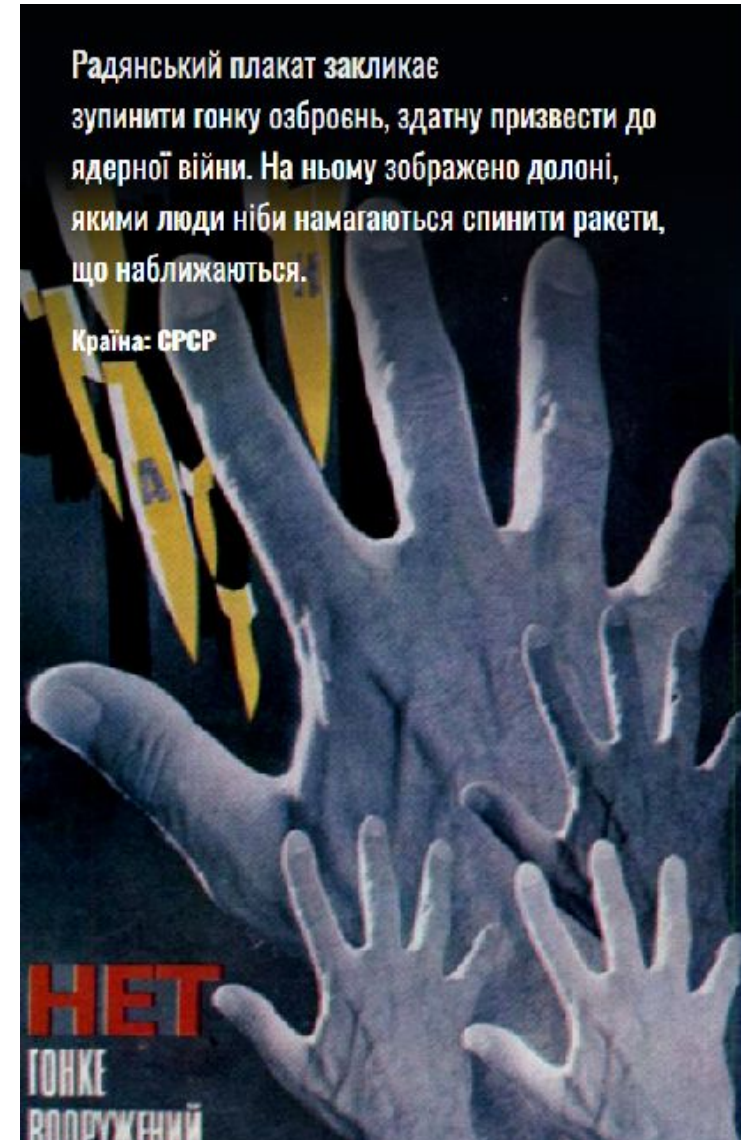
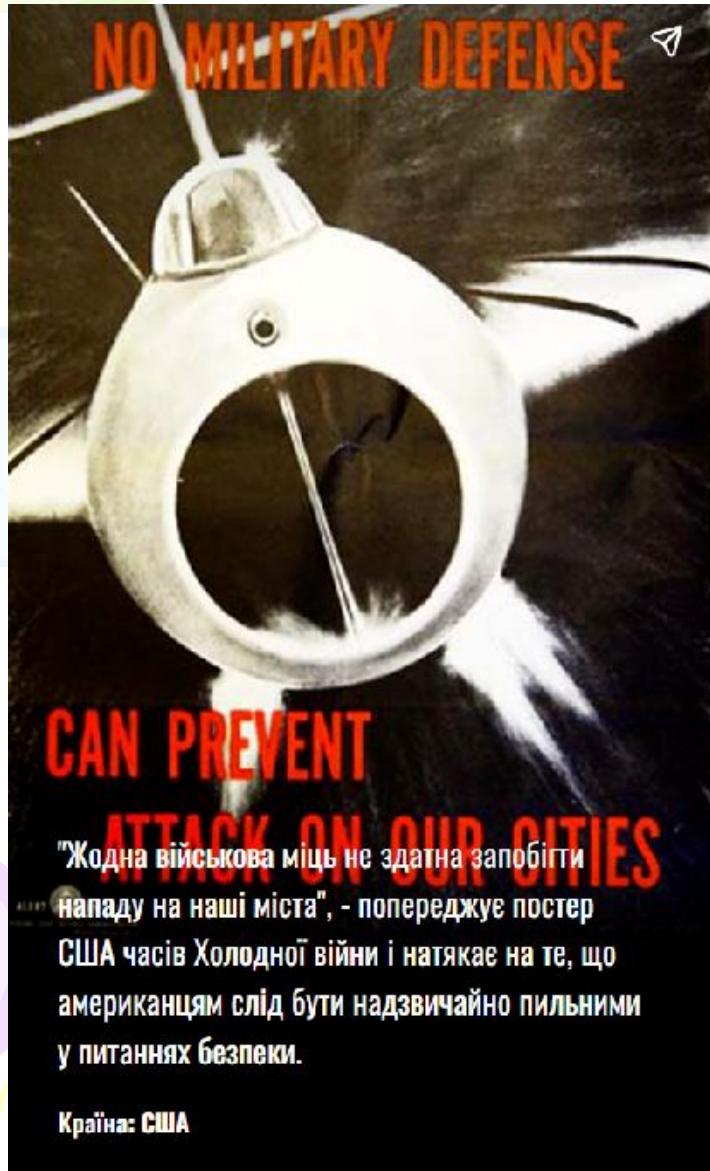
1956–1991

	Прапор	Республіка	Столиця
1		Азербайджанська РСР	Баку
2		Вірменська РСР	Єреван
3		Білоруська РСР	Мінськ
4		Грузинська РСР	Тбілісі
5		Казахська РСР	Алма-Ата
6		Киргизька РСР	Фрунзе
7		Латвійська РСР	Рига
8		Литовська РСР	Вільнюс
9		Молдавська РСР	Кишинів
10		Російська РФСР	Москва
11		Таджицька РСР	Душанбе
12		Туркменська РСР	Ашгабад
13		Узбецька РСР	Ташкент
14		Українська РСР	Київ
15		Естонська РСР	Таллінн

Холодна війна в плакатах

Холодна війна в плакатах

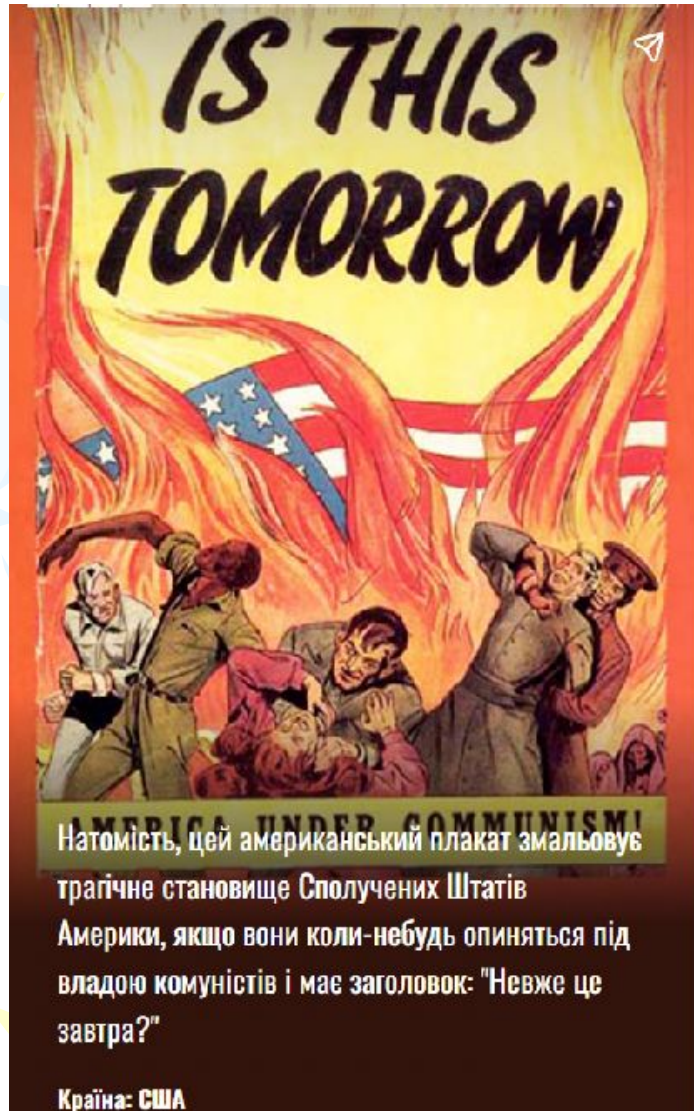

Холодна війна в плакатах

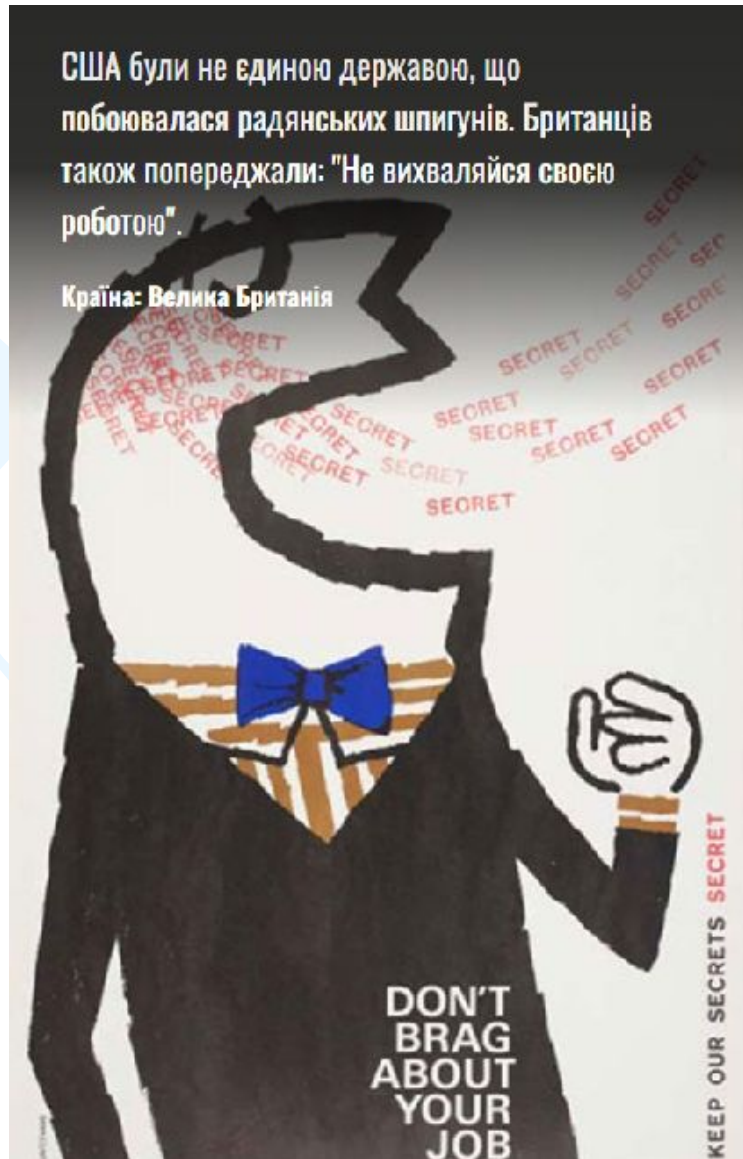
Холодна війна в плакатах

Холодна війна в плакатах

США були не єдиною державою, що побоювалася радянських шпигунів. Британців також попереджали: "Не вихваляйся своєю роботою".

Країна: Велика Британія

На ще одному плакаті американського агентства зображено ведмедя з серпом та молотом. Збоку наявна цитата з твору Кіплінга — "Мирова з ведмедем". Вона звучить так: "...Щойно забудеш навіть – то чоловік чи звір, то стережися пильно, бо то – ведмежий мир!"

Країна: США

Холодна війна в плакатах

BE SECURITY WISE

У часи Холодної війни американські держслужбовці надзвичайно боялися шпигунів. "Ніколи не недооцінюй ворога. Будь обережним у питаннях безпеки", - попереджає громадян щодо всевидючого ока СРСР плакат Агентства національної безпеки США .

Країна: США

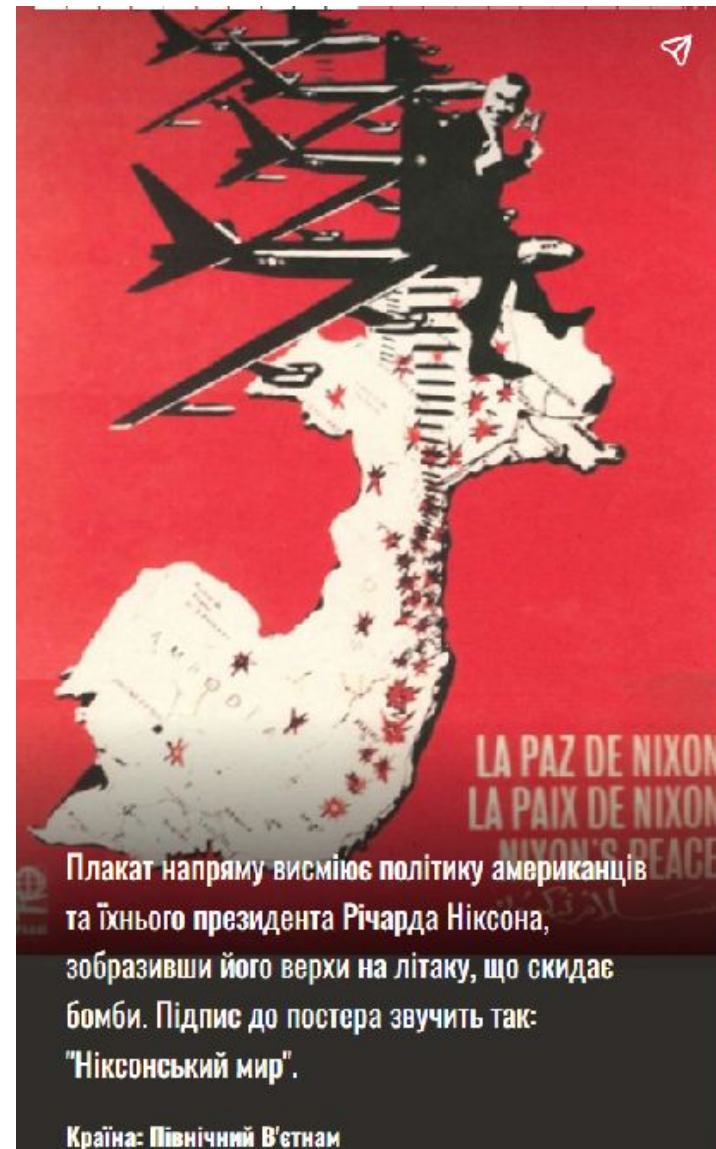
Около 20 миллионов американцев не имеют средств для того, чтобы купить больше одного литра молока в месяц и потратить более 6 килограммов мяса в год.

У НИХ ЛИШЬ ДЛЯ БОГАТЫХ ИЗОБИЛИЕ. А МЫ СТРЕМИМСЯ К ИЗОБИЛИЮ ДЛЯ ВСЕХ
Пропагандисти СРСР також намагалися заповнити громадян у тому, що життя за залізною завісою є не настільки хорошим. "У них лише для багатих достаток, а ми прагнемо загального достатку", - стверджує афіша.

Країна: СРСР

Холодна війна в плакатах

Холодна війна в плакатах

Наслідки

1. Створено нову систему міжнародних відносин, яка отримала назву Ялтинсько – Потсдамська (проіснувала до розпаду СРСР)
2. США і СРСР розділили сфери впливу у світі, що породжувало нові конфлікти.
3. Загроза нової війни відчувалася постійно (навіть могла початися ядерна війна).
4. Нова система відносин привела до розділу деяких країн: Німеччина – зах і сх, Корея – пн і пд.
5. Виникли військово – політичні блоки, які очолювали США – західна демократія, СРСР – країни соціалістичного табору.
6. Обидві сторони демонізували один одного.